

WYMAGANIA EDUKACYJNE W II ETAPIE EDUKACYJNYM

DLA UCZNIÓW KLAS 7-8

PRZEDMIOT: JĘZYK POLSKI

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Edukacja literacka i kulturowa.

1. Kształtowanie i pogłębianie umiejętności interpretacji dzieł literackich oraz innych form wyrazu kulturowego.
2. Znajomość wybranych utworów literatury polskiej i światowej oraz umiejętność omawiania ich z użyciem odpowiedniej terminologii.
3. Budowanie kompetencji w zakresie uczestnictwa w kulturze polskiej i europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem jej aspektów symbolicznych i aksjologicznych.
4. Rozwijanie zdolności do dostrzegania i kierowania się wartościami takimi jak prawda, dobro, piękno oraz szacunek dla człowieka.
5. Kształtowanie postawy szacunku wobec przeszłości i tradycji literackiej jako fundamentu tożsamości narodowej.
6. Zapoznawanie się z wybranymi dziełami wybitnych pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji o epokach, w których tworzyli (szczególnie w klasach VII i VIII).
7. Rozbudzanie zainteresowania kulturą lokalną i kształtowanie potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.
8. Znajomość kontekstu literackiego i kulturowego..

II. Kształcenie językowe

1. Pogłębianie świadomości wartości języka ojczystego i jego roli w kształtowaniu tożsamości osobistej ucznia oraz jego przynależności do wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej.
2. Rozwijanie zrozumienia kreatywnego i wpływowego charakteru działań językowych oraz kształtowanie odpowiedzialności za własne użycie języka.
3. Zapoznawanie się z podstawowymi pojęciami i terminami umożliwiającymi opis języka i komunikacji międzyludzkiej.
4. Kształcenie umiejętności efektywnej komunikacji (słuchania, czytania, mówienia i pisanie) w różnych kontekstach, zarówno formalnych, jak i nieformalnych, w tym również z osobami napotykanymi trudnościami w porozumiewaniu się.
5. Kształtowanie umiejętności poprawnej wymowy oraz pisanie zgodnie z zasadami ortofonii i ortografii języka polskiego.
6. Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich roli w strukturze tekstów i procesie komunikacji.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Rozwijanie zdolności formułowania wypowiedzi w określonych formach ustnych i pisemnych.

2. Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytowania oraz interpretacji głosowej tekstów, z naciskiem na doskonalenie dykcji i operowanie głosem.
3. Nauka rozpoznawania intencji rozmówcy oraz wyrażania własnych zamiarów, a także rozumienia języka jako narzędzia działania (akty mowy).
4. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych, dbałości o estetykę tekstu oraz organizacji struktury wypowiedzi, znajomość różnych form wypowiedzi.
5. Poznanie podstawowych zasad retoryki, zwłaszcza sztuki argumentacji oraz rozpoznawanie manipulacji językowej.
6. Pobudzanie zainteresowania tworzeniem tekstów o walorach estetycznych i zachęcanie do podejmowania samodzielnych prób literackich.

IV. Samodzielne kształcenie.

1. Kształtowanie szacunku dla wiedzy, budzenie pasji do odkrywania świata oraz zachęcanie do praktycznego wykorzystania zdobytych umiejętności.
2. Rozwijanie zdolności samodzielnego poszukiwania informacji, ich selekcji, syntezy oraz oceny.
3. Kształcenie umiejętności rzetelnego korzystania z dostępnych źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłówów, przypisów i odnośników oraz szanowania cudzej własności intelektualnej.
4. Wyrabianie nawyków systematycznego uczenia się, organizowania wiedzy i jej pogłębiania.
5. Motywowanie do rozwijania swoich talentów poprzez udział w różnorodnych formach poszerzania wiedzy, takich jak konkursy, olimpiady przedmiotowe, wykłady, oraz kształtowanie umiejętności samodzielnego prezentowania wyników swojej pracy.
6. Rozwijanie umiejętności efektywnego korzystania z technologii informacyjnej w procesie poszukiwania, organizowania i wykorzystywania zebranych informacji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

KLASY VII–VIII

Uczeń spełnia wymagania określone dla klas IV–VI.

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

a) Czytanie literatury. Uczeń:

1. identyfikuje główne rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; opisuje ich charakterystyczne cechy i przyporządkowuje czytany tekst do odpowiedniego rodzaju;
2. rozróżnia gatunki literackie epiki, liryki i dramatu, takie jak pamiętnik, komedia, fraszka, sonet, pieśń, tren, ballada, epopeja, tragedia, oraz wymienia ich podstawowe cechy, wskazując elementy gatunkowe w czytanych utworach;
3. rozpoznaje elementy dramatu, takie jak akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;

4. identyfikuje w tekście literackim środki stylistyczne, takie jak neologizm, eufemizm, porównanie homeryckie, inwokacja, symbol, alegoria, i określa ich funkcje;
5. rozumie pojęcie komizmu, rozpoznaje jego różne rodzaje w tekstach i analizuje ich funkcje;
6. zna pojęcie ironii, potrafi ją rozpoznać w tekstach i określić jej funkcje;
7. identyfikuje w tekstach literackich zagadnienia egzystencjalne i reflektuje nad nimi;
8. ocenia wartości estetyczne analizowanych tekstów literackich;
9. odnosi się do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi podczas interpretacji utworów literackich, oraz hierarchizuje te wartości;
10. uwzględnia w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze;
11. stosuje odpowiednie konteksty (np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny) w interpretacji utworów literackich;
12. recytuje utwory literackie w sposób zgodny z ich tematyką i stylem.

b) Analiza tekstów kultury. Uczeń:

1. odnajduje potrzebne informacje w tekście oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego;
2. porządkuje informacje w zależności od ich roli w przekazie;
3. interpretuje dzieła sztuki, takie jak obrazy, grafiki, rzeźby, fotografie;
4. rozróżnia literaturę piękną od literatury naukowej, popularnonaukowej, publicystyki, i analizuje funkcje tych form piśmiennictwa;
5. rozpoznaje gatunki dziennikarskie, takie jak reportaż, wywiad, artykuł, felieton, i określa ich podstawowe cechy;
6. ocenia wartości estetyczne analizowanych tekstów kultury;
7. odnajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych motywów literackich i kulturowych.

II. Kształcenie językowe.

a) Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1. rozumie procesy fonetyczne takie jak upodobnienia, uproszczenia grup spółgłoskowych oraz utratę dźwięczności w wygłosie; rozróżnia różnice między językiem mówionym a pisanym;
2. potrafi zidentyfikować wyraz podstawowy i pochodny; rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant, określa jego rodzaj oraz rozumie funkcję formantów w nadawaniu znaczeń wyrazom pochodnym; potrafi rozróżniać znaczenie realne i słowotwórcze wyrazu, identyfikować rodzinę wyrazów, łączyć wyrazy pokrewne oraz wskazywać ich rdzeń;
3. zna zasady tworzenia wyrazów złożonych i rozróżnia ich typy;
4. rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany; poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania, rozumie jego funkcje, przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;

5. rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
6. odróżnia mowę zależną od niezależnej oraz przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
7. zna i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły akcentu w języku polskim.

b) Zróżnicowanie języka. Uczeń:

1. dostrzega różnorodność słownictwa, rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); identyfikuje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna różne typy skrótów i skrótowców oraz określa ich funkcje w tekście;
2. rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, zna rodzaje nazw miejscowych, poprawnie stosuje formy gramatyczne imion, nazwisk, nazw miejscowych oraz nazw mieszkańców;
3. zna metody wzbogacania słownictwa;
4. rozumie znaczenie homonimów;
5. rozpoznaje środowiskowe i regionalne odmiany języka;
6. rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu;
7. rozumie pojęcie stylu oraz rozpoznaje style: potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy i publicystyczny.

c) Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

1. rozumie zasady uprzejmości językowej i stosuje je w swoich wypowiedziach;
2. odróżnia normę językową wzorcową od użytkowej i odpowiednio się do nich dostosowuje;
3. potrafi rozpoznać i zrozumieć, na czym polega błąd językowy.

d) Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1. stosuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
2. poprawnie cytuje cudze wypowiedzi, używając odpowiednich znaków interpunkcyjnych;
3. korzysta z wiedzy na temat różnic w pisowni samogłosek ustnych i nosowych oraz spółgłosek twardych, miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych;
4. zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych oraz reguły pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

III. Tworzenie wypowiedzi.

a) Elementy retoryki. Uczeń:

1. świadomie stosuje środki retoryczne i rozumie ich wpływ na odbiorcę;
2. zbiera i porządkuje informacje niezbędne do stworzenia wypowiedzi; przygotowuje plan kompozycyjny swojej wypowiedzi;
3. tworzy wypowiedzi, zachowując odpowiednią strukturę dla danej formy literackiej oraz zapewniając spójność językową między akapitami; rozumie znaczenie akapitów jako logicznych jednostek myślowych w tekstach pisemnych oraz stosuje różnorodność długości akapitów dla lepszego rytmu tekstu;

4. wykorzystuje umiejętność formułowania tezy i hipotezy oraz argumentów w pisaniu rozprawek i innych tekstów argumentacyjnych;
5. odróżnia przykład od argumentu;
6. umiejętnie przeprowadza wnioskowanie w ramach wyvodu argumentacyjnego;
7. potrafi zgodzić się z cudzymi poglądami lub podjąć polemikę, solidnie uzasadniając własne stanowisko;
8. rozpoznaje i rozróżnia środki perswazji oraz manipulacji w tekstach reklamowych, identyfikując ich funkcje;
9. dostrzega manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etycznej komunikacji.

b) Mówienie i pisanie. Uczeń:

1. tworzy spójne wypowiedzi w takich formach jak: recenzja, rozprawka, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad;
2. dokonuje przekształceń tekstów innych autorów, m.in. skraca, streszcza, rozbudowuje i parafrazuje;
3. formułuje pytania dotyczące tekstu;
4. interpretuje głośowo teksty, które czyta i wygłasza.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

1. korzysta z informacji w sposób rzetelny, przestrzegając praw autorskich;
2. rozwija swoje talenty i zainteresowania;
3. aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu;
4. bierze udział w projektach edukacyjnych, takich jak tworzenie prezentacji, projektowanie wystaw czy realizacja krótkich filmów z użyciem multimedialnych;
5. poszerza swoją wiedzę w ramach przedmiotów, uczestniczy w wykładach publicznych i konkursach;
6. doskonali umiejętność samodzielnego prezentowania wyników swojej pracy;
7. kształtuje nawyki systematycznego uczenia się;
8. rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania własnych opinii.